

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

СУКАЧ ОЛЬГА ОЛЕКСІЇВНА

УДК 331.2:621

**УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ
ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Науковий керівник
Літвінов Олександр Сергійович,
кандидат економічних наук,
доцент

Одеса – 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ.....	11
1.1. Узагальнення понятійно-термінологічної бази дослідження витрат на оплату праці.....	11
1.2. Теоретичні основи стимулювання праці на підприємстві.....	25
1.3. Теоретична сутність та елементи системи управління витратами на оплату праці.....	43
Висновки до розділу 1.....	62
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ.....	66
2.1. Класифікація і методика розрахунку показників ефективності праці та витрат на оплату праці.....	66
2.2. Удосконалення методичних засад факторного аналізу ефективності витрат на оплату праці.....	82
2.3. Використання економіко-математичних методів в процесі управління витратами на оплату праці.....	99
Висновки до розділу 2.....	120
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ.....	123
3.1. Аналіз стану та проблем діяльності машинобудівних підприємств України.....	123
3.2. Формування системи управління витратами на оплату праці машинобудівного підприємства.....	139
3.3. Удосконалення системи управління витратами на оплату праці у ПАТ «Одеський завод по випуску ковальсько-пресових автоматів».....	160
Висновки до розділу 3.....	179
ВИСНОВКИ.....	185

	3
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	188
ДОДАТКИ.....	210

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах загострення економічної кризи, яка особливо негативно вплинула на вітчизняні підприємства машинобудування, все більшого значення набуває питання підвищення ефективності використання ресурсів і управління витратами підприємства. Однак практика господарювання на українських підприємствах свідчить про те, що витрати у більшості випадків розглядаються лише як об'єкт обліку. Такий звужений підхід призводить до нехтування іншими функціями управління витратами, такими як аналіз, планування, організація та мотивація. Як результат діяльність з управління витратами на більшості підприємств зводиться до пошуку шляхів їх економії, а не оптимізації з метою забезпечення високого рівня конкурентоспроможності та ефективності діяльності.

Персонал підприємства є визначальним для діяльності підприємства видом ресурсу, від якого залежать використання всіх інших видів ресурсів і результати діяльності загалом. Особливістю трудових ресурсів, на відміну від всіх інших є те, що за рахунок зміни системи оплати праці, обсягу і структури витрат підприємство може суттєво підвищити результати трудової діяльності. Все це й обумовлює актуальність обраної теми дисертаційної роботи.

Теоретичні та методичні питання планування, аналізу, обліку та контролю витрат на оплату праці є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Зокрема значний внесок у цьому напрямку зробили українські науковці: О. С. Богачев, О. В. Гамова, О. А. Грішнова, О. Г. Денисюк, О. А. Дороніна, А. В. Калина, Л. С. Лісогор, О. С. Літвінов, Я. В. Ромусік, І. В. Саух, М. В. Семикіна, Л. В. Синяєва, А. В. Череп, Л. П. Шевчук, А. І. Яковлев та ін. Серед зарубіжних авторів, які приділили значну увагу управлінню витратами на оплату праці, можна виділити Р. Н. Антоні, О. В. Баянову, С. І. Григашкіну, Т. М. Долініну, К. Друрі, Т. В. Карпову, В. Є. Керімова, З. Рахмана, Н. Г. Сапожнікову тощо.

Проте деякі аспекти формування теоретико-методичних основ процесу управління витратами на оплату праці залишаються невирішеними. Особливої уваги потребують питання удосконалення інструментарію процесу формування системи управління витратами на оплату праці підприємств машинобудування, що і визначило тему, мету, об'єкт та предмет дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалась відповідно до плану науково-дослідних робіт Одеського національного економічного університету і є частиною комплексної науково-дослідної роботи «Теоретико-методичні та організаційні основи управління конкурентоспроможністю підприємств України» (номер державної реєстрації 0113U000655). Участь здобувача полягає у розробці методичних засад та практичному здійсненні комплексного аналізу рівня ефективності витрат на оплату праці машинобудівних підприємств України.

Мета та завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень і розробка методичних рекомендацій щодо удосконалення процесу управління витратами на оплату праці.

Досягнення зазначеної мети дослідження передбачає виконання таких завдань:

- узагальнити понятійний апарат дослідження витрат на оплату праці, здійснити їх класифікацію;
- розглянути склад функцій витрат на оплату праці, визначити теоретичні підходи до організації системи стимулювання персоналу підприємства;
- проаналізувати сутність управління витратами на оплату праці та визначити етапи формування системи управління витратами на оплату праці;
- систематизувати показники ефективності праці та витрат на оплату праці, обґрунтувати розрахунок відповідного комплексного показника;
- удосконалити методичні засади комплексного оцінювання ефективності праці та витрат на оплату праці;

- проаналізувати стан та проблеми діяльності машинобудівних підприємств України та здійснити комплексне оцінювання та аналіз рівня ефективності витрат на оплату праці;

- розробити типову модель системи управління витратами на оплату праці вітчизняних підприємств машинобудування;

- сформулювати практичні рекомендації щодо удосконалення системи управління витратами на оплату праці машинобудівних підприємств.

Об'єктом дослідження є процес управління витратами на оплату праці.

Предметом дослідження виступають теоретико-методичні засади управління витратами на оплату праці підприємств машинобудування України.

Методи дослідження. У науковому дослідженні використано такі методи: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, абстрактно-логічний метод, метод узагальнення та класифікації, монографічний – для дослідження теоретичних основ управління витратами на оплату праці; економічного аналізу – в процесі аналізу рівня ефективності витрат на оплату праці на машинобудівних підприємствах; графічний метод – для наочного схематичного зображення результатів дослідження; кореляційний аналіз – у процесі дослідження взаємозв'язку між ресурсними та витратними показниками ефективності праці та витрат на оплату праці, індексний аналіз – при дослідженні впливу економічних факторів на зміну показників ефективності праці та витрат на оплату праці. У дисертаційній роботі також застосовано багатовимірні статистичні методи: таксономічний аналіз – для визначення комплексного показника ефективності та кластерний аналіз – для групування підприємств за рівнем ефективності праці та витрат на оплату праці.

Інформаційну базу дослідження складають законодавчі й нормативно-правові акти України, офіційні матеріали Державного комітету статистики України, інформаційно-аналітичні матеріали міжнародних організацій, дані відкритої звітності діяльності машинобудівних підприємств України, вітчизняні та зарубіжні публікації вчених-економістів в електронних та друкованих наукових виданнях, матеріали та аналітичні розрахунки, одержані автором у результаті особистого дослідження, інші першоджерела.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні та подальшому розвитку теоретико-методичних положень управління витратами на оплату праці, а саме:

удосконалено:

– типову модель системи управління витратами на оплату праці машинобудівних підприємств, яку відрізняє склад етапів її формування, функції, методи, інформаційне та матеріальне забезпечення, що дозволяє підвищити результативність процесу управління;

– методичний підхід до інтегрального оцінювання рівня ефективності праці та витрат на оплату праці машинобудівних підприємств, відмінність якого полягає в комплексному поєднанні ресурсних і витратних показників на засадах використання інструментарію таксономічного аналізу, що дає змогу врахувати латентну природу ефективності праці;

– систему показників вимірювання ефективності праці та витрат на оплату праці, в якій, на відміну від існуючих, показники згруповано залежно від виду ефекту (дохід або прибуток), виду показника (ресурсний або витратний; прямий або обернений), що дозволяє здійснювати більш достовірний аналіз використання трудових ресурсів на підприємстві;

набули подальшого розвитку:

– методичне забезпечення факторного аналізу, що полягає у розробці детермінованих мультиплікативних моделей виробітку, зарплатовіддачі, рентабельності персоналу та витрат на оплату праці, в яких, на відміну від попередніх, використовуються факторні показники обсягу та структури витрат, що дає змогу покращити систему стимулювання персоналу підприємства;

– науково-методичні положення CVP-аналізу, які різняться тим, що ґрунтуються на використанні показника «сила впливу зарплатного важеля», що дозволяє удосконалити функцію планування витрат на оплату праці;

– термінологічний апарат управління витратами на оплату праці, що, на відміну від існуючого, виходить з визначення взаємозв'язку потреб, мотивів і

стимулів діяльності персоналу, необхідності підвищення ефективності витрат на оплату праці за умови досягнення загальних цілей підприємства, що дає змогу детермінувати цільові установки управління витратами на підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що теоретичні положення дисертації доведені до рівня конкретних методичних розробок та рекомендацій щодо вдосконалення процесу управління витратами на оплату праці на машинобудівних підприємствах. Окремі пропозиції автора було впроваджено в діяльність в ПАТ «Одескабель» (акт впровадження № 26/1 від 26.02.2016 р.), де удосконалено систему управління витратами на оплату праці; ПАТ «Каховський завод електрозварювального устаткування» (акт впровадження № 27/3 від 10.03.2016 р.), де запропоновано використання сучасних методів управління витратами, покращення інформаційно-технічного забезпечення процесу управління витратами на оплату праці; ПАТ «Одеський завод по випуску ковальсько-пресових автоматів» (акт впровадження № 91/1 від 22.03.2016 р.), а саме: здійснено оцінювання рівня ефективності праці та витрат на оплату праці.

Висновки та пропозиції наукового дослідження застосовуються у Департаменті економічного розвитку Одеської міської ради (акт впровадження № 558/1/01-41 від 21.03.2016 р.).

Результати дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Одеського національного економічного університету під час викладання дисциплін «Економіка підприємства», «Планування і контроль на підприємстві», «Математико-статистичні методи та моделі в управлінні підприємством» (довідка № 01-17/376 від 12.03.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною виконаною науковою працею, в якій наведено авторський підхід щодо визначення сутності, складу, функцій витрат на оплату праці, удосконалено теоретико-методичні основи оцінювання та аналізу ефективності праці та витрат на оплату праці, запропоновано засади формування системи управління витратами на оплату праці на підприємствах машинобудування. Викладені у дисертації наукові результати, які виносяться на захист, отримані автором особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися автором та схвалені на наступних конференціях: Першій Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 18-19 жовтня 2012 р.); Другій Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 26-27 вересня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених «Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення» (м. Львів, 11-12 квітня, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка та сучасний менеджмент: теоретичні та практичні аспекти» (м. Одеса, 15-16 серпня 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції для студентів, аспірантів, та молодих учених «Зовнішні та внутрішні фактори впливу на формування та розвиток економічної системи» (м. Київ, 22-23 серпня 2014 р.); Третій Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 18-19 вересня 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Формування інноваційної економіки: світовий досвід та вітчизняні реалії» (м. Херсон, 12-13 грудня 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика» (м. Харків, 26-27 березня 2015 р.); Четвертій Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 18 вересня 2015 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Структурні трансформації національних економік в глобальному вимірі» (м. Миколаїв, 6 листопада 2015 р.); IX Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченої 85-річчю ХНАДУ «Проблеми і перспективи розвитку підприємництва» (м. Харків, 27 листопада 2015 р.).

Публікації. За результатами проведеного дослідження опубліковано 22 наукові праці, загальний обсяг яких становить 8,13 д. а., з яких особисто автору належать 7,83 д. а., з них: 2 публікації у колективних монографіях обсягом 1,14 д. а., 9 наукових статей обсягом 5,06 д. а., 8 з яких опубліковано у наукових

виданнях, що визнані фаховими з економіки розміром 4,66 д. а., 4 наукові статті обсягом 2,56 д. а. опубліковано у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз даних та 11 публікацій у матеріалах конференцій обсягом 1,63 д. а.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, викладених на 230 сторінках, з них 187 сторінок – основний текст. Дисертаційна робота містить 25 таблиць, 22 рисунка, 17 додатків, які розміщено на 21 сторінці. Список використаних джерел складається з 216 найменувань на 22 сторінках.

ВИСНОВКИ

Одержані у дисертаційній роботі результати у сукупності вирішують важливе наукове завдання – теоретичне узагальнення та розробку організаційно-методичних і практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу управління витратами на оплату праці підприємств машинобудування. У результаті проведеного дослідження були отримані такі висновки:

1. Здійснено аналіз семантики понять, які використовуються для визначення витрат підприємства на оплату праці, та їх класифікації. Зроблено висновок, що під витратами на оплату праці слід вважати сукупність витрат підприємства, які пов'язані з винагородою працівників за роботу, що забезпечують можливість відтворення фізичних й інтелектуальних здібностей працівників та заохочують їх до підвищення ефективності діяльності. Розглянуто теоретичні підходи до класифікації витрат на оплату праці за різними ознаками.

2. Розглянуто склад та сутність функцій витрат на оплату праці. Доведено, що необхідність прив'язки оплати праці до результатів діяльності підприємства постає однією з умов виконання оплатою праці своєї стимулюючої функції. Ступінь стимулювання персоналу запропоновано визначати за допомогою показника «частка змінних витрат у загальних витратах на оплату праці». Систематизовано існуючі підходи щодо визначення сутності мотивації та стимулювання персоналу.

3. У результаті критичного аналізу існуючих підходів сформоване авторське визначення управління витратами на оплату праці як діяльності, спрямованої на одночасне досягнення цілей підприємства та підвищення ефективності витрат на оплату праці. Інструментарієм управління виступає процес оптимізації структури та обсягу витрат на оплату праці. Під «системою управління витратами на оплату праці» пропонується розуміти сукупність усіх елементів, функцій, методів управління, за допомогою яких відбувається взаємодія суб'єкта й об'єкта управління витратами на оплату праці. Розглянуто етапи формування системи управління витратами на оплату праці.

4. У результаті дослідження наукових підходів до визначення рівня ефективності праці та витрат на оплату праці було сформовано систему показників з групуванням залежно від виду ефекту – доходу або прибутку, ресурсу або витрат, прямого або оберненого зв'язку. Обґрунтовано наявність недоліків у окремих витратних і ресурсних показників ефективності праці та витрат на оплату праці, що унеможливило надання підсумкової оцінки рівню ефективності без використання комплексного показника. Доведено, що ефективність праці та витрат на оплату праці підприємства є латентною ознакою.

5. Рівень ефективності праці та витрат на оплату праці запропоновано розраховувати на основі об'єднання виробітку, зарплатовіддачі, рентабельності персоналу та витрат на оплату праці з використанням інструментарію таксономічного аналізу з метою аналізу першопричин та складових зміни ефективності праці та витрат на оплату праці було розроблено та теоретично обґрунтовано авторські мультиплікативні факторні моделі. Удосконалено методичний апарат проведення CVP-аналізу за рахунок використання показника «сила впливу зарплатного важеля» з метою отримання очікуваних результатів реалізації заходів з удосконалення системи управління витратами на оплату праці.

6. У результаті аналізу стану та проблем машинобудівної галузі зроблено висновки, що Україна значно відстає від провідних країн за часткою продукції машинобудування у ВВП, значний спад обсягів виробництва в галузі супроводжувався зменшенням ефективності діяльності. Аналіз на прикладі 10 машинобудівних підприємств України показав, що середні рівні зарплатовіддачі і рентабельності витрат на оплату праці зменшились на 0,7 грн./грн. та 15 % відповідно, найвищий рівень ефективності праці у 2014 р. був зафіксований в ПАТ «Турбоатом», а найнижчий – в ПАТ «ОЗВКПА». Результати факторного аналізу засвідчили значні резерви підвищення ефективності праці за рахунок збільшення частки змінних витрат.

7. Розроблено типову модель системи управління витратами на оплату праці підприємств машинобудування України, яка дозволяє уникнути дисбалансу та дублювання виконання функцій. Управління витратами на оплату праці передбачає

наявність таких функцій як аналіз, планування, облік, регулювання, координація, організація, мотивація та контроль. Для удосконалення виконання окремих функцій управління витратами на оплату праці рекомендовано використання певних методів. Розглянуто питання інформаційного і матеріального забезпечення процесу управління витратами на оплату праці підприємств машинобудування.

8. Аналіз існуючої в ПАТ «ОЗВКПА» системи управління витратами на оплату праці показав низький рівень виконання деяких функцій, а також застарілість методів і недостатність рівня інформаційного забезпечення управління. Запропоновано удосконалити систему управління витратами на оплату праці та здійснити реорганізацію структури управління на підприємстві. Запропоновано змінити для деяких підрозділів тарифну систему оплати праці на безтарифну із збільшенням частки змінних витрат з 46 до 70 %. Обґрунтовано необхідність впровадження на підприємстві внутрішнього та зовнішнього бенчмаркінгу. У результаті реалізації заходів очікується зростання обсягу доходу на 25-40 %, прибутку на 36-58 %; підвищаться як окремі, так і комплексний показники ефективності праці та витрат на оплату праці підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційна сторінка Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Управленческий учет : учебное пособие / под редакцией А. Д. Шеремета – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2000. – 275 с.
3. Носкова Н. Ю. Учет затрат, калькулирование и бюджетирование в различных отраслях производственной деятельности : учебное пособие / Н. Ю. Носкова. – Ульяновск: УлГТУ, 2009. – 124 с.
4. Карпова Т. П. Управленческий учет : учебник для вузов. / Т. П. Карпова. – 2-е изд., перераб и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 351 с.
5. Сапожникова Н. Г. Бухгалтерский учет : учебник / Н. Г. Сапожникова. – 6-е изд., перераб. и доп. – М.: КНОРУС, 2013. – 456 с.
6. Друри К. Введение в управленческий и производственный учет / К. Друри; пер. с англ., под ред. С. А. Табалиной. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1994. – 560 с.
7. Словарь современной экономической теории Макмиллана / под научн. ред. В. С. Автономова; пер. с англ. А. Г. Пивовар, под общ. ред. проф., д-ра техн. наук Д. У. Пирса. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 608 с.
8. Шевчук Л. П. Інформаційні технології контролю заробітної плати шляхом формування мережевого бухгалтерського обліку / Л. П. Шевчук, А. А. Шевчук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2. – Т. 1. – С. 101-106.
9. Горелова Л. В. Инновационные подходы к управлению затратами на персонал в организации / Л. В. Горелова, С. Е. Гордеев // Вестник Екатеринбургского Института. – 2010. – № 1 (9). – С. 4-8.
10. Лысков А. Ф. О понятии эффективности затрат на персонал и ее оценки [Электронный ресурс] / А. Ф. Лысков // Кадры предприятия. – 2003. – № 10.– Режим доступа: <http://www.kapr.ru/articles/2003/10/3036.html>.

11. Стрибулевич Т. О. Зарубіжний та вітчизняний досвід ідентифікації соціальних витрат в обліково-аналітичних системах / Т. О. Стрибулевич // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування : збірник наукових праць. Серія «Економічні науки». – Рівне: НУВГП, 2007. – Вип. 3 (39). – С. 278-290.
12. Долинина Т. Н. Оценка эффективности использования фонда заработной платы / Т. Н. Долинина // Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць / ред. М. І. Зверяков; Одеський національний економічний університет – 2008. – № 23. – С. 98-103.
13. Лиходєдова О. В. Витрати на персонал та їх оптимізація в умовах ринку / О. В. Лиходєдова // Торгівля і ринок : збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 30. – Т. 1. – С. 236-242.
14. Сукач О. О. Заробітна плата як основний чинник формування доходів населення / О. О. Сукач, О. І. Колесник // Науковий вісник. ОДЕУ. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2010. – № 16 (117). – С. 84-96.
15. Сукач О. О. Факторна модель продуктивності праці / О. О. Сукач // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики : матеріали першої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18-19 жовтня 2012 р.). – Одеса: Атлант, 2012. – С. 486-487.
16. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. № 108/95 – Відомості Верховної Ради. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.
17. Трудове право України: Академічний курс : підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, З. Я. Козак [та ін.]; за ред. П. Д. Пилипенка. – Київ: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 536 с.
18. Ротань В. Г. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю / В. Г. Ротань, І. В. Зуб, Б. С. Стичинський; кер. авт. кол. В. Г. Ротань. – 8-ме вид., доп. та перероб. – Київ: А.С.К., Севастополь: Ін-т юрид. дослідж., 2008. – 944 с. (Серія «Нормат. док. та комент.»).

19. Сукач О. О. Ефективний розподіл витрат на оплату праці / О. О. Сукач // Управління економічними процесами на макро- і мікрорівні: проблеми та перспективи вирішення : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених (м. Львів, 11-12 квітня 2014 р.). – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – С. 208-209.
20. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник / О. А. Грішнова. – Київ: Знання, 2006. – 559 с.
21. Процевський О. І. Визначення права на заробітну плату / О. І. Процевський // Юридичний вісник України. – 2008. – № 1/2. – С. 16-18.
22. Шевченко В. В. Альтернативные концепции оплаты труда в условиях экономики Украины / В. В. Шевченко // Наукові праці ДНТУ. Серія: економічна. – 2011. – Вип. 39-2. – С. 110-115.
23. Ветлужских Е. Н. Мотивация и оплата труда. Инструменты. Методика. Практика / Е. Н. Ветлужских. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 133 с.
24. Дороніна О. А. Напрями удосконалення системи оплати праці як складова кадрової політики підприємства / О. А. Дороніна // Вісник ДДФА: Економічні науки. – 2010. – № 2. – С. 41-46.
25. Лившиц Р. З. Заработная плата в СССР: правовое исследование / Р. З. Лившиц. – М.: Наука, 1972. – 272 с.
26. Проект трудового кодексу України від 20.05.2015 р. № 1658 / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53221.
27. Валецька О. В. Правове регулювання оплати праці : монографія / О. В. Валецька. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – 220 с.
28. Костишина Т. А. Прогресивні форми організації і оплати праці – основа ефективного управління підприємством : монографія / Т. А. Костишина, Н. І. Огуй, Л. В. Степанова, О. І. Єрещенко; Укоопспілка. Полтавськ. ун-т споживч. кооперації України, ТД «Полагросервіс». – Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2005. – 241 с.
29. Сосновый А. А. Компенсационный пакет: содержание, структура, особенности создания [Электронный ресурс] / А. А. Сосновый // Московский

психологический журнал. – 2011. – № 8. – Режим доступа: <http://magazine.mospsy.ru/nomer8/s13.shtml>.

30. Бабынина Л. Компенсация в пакете / Л. Бабынина // Кадровое дело. – 2004. – № 7. – С. 30-37.

31. Лановенко Е. Компенсационный пакет: от каждого по способностям, каждому – по труду / Е. Лановенко // Справочник кадровика. – 2004. – № 1. – С. 85-89.

32. Пыж Н. С. Мотивационный пакет как основная составляющая совершенствования мотивационной системы на предприятиях строительной отрасли / Н. С. Пыж // Бизнес Информ. – 2010. – № 1. – С. 16-21.

33. Гордеюк А. О. Проблема функціонального визначення основної заробітної плати як структурної частини заробітної плати / А. О. Гордеюк // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 132-137.

34. Сукач О. О. Теоретичні аспекти класифікації витрат на оплату праці / О. О. Сукач // Вісник соціально-економічних досліджень : збірник наукових праць / ред. М. І. Зверяков; Одеський національний економічний університет. – 2013. – № 4 (51). – С. 144-151.

35. Баянова О. В. Формирование терминологии и классификация затрат на оплату труда в учетно-аналитической системе управления / О. В. Баянова // Управленец. – 2011. – № 9-10 (25-26). – С. 38-43.

36. Калина А. В. Економіка праці : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. В. Калина. – Київ: МАУП, 2004. – 272 с.

37. Организация, нормирование и оплата труда : учебное пособие для студентов экономических специальностей учреждений, обеспечивающих получение высшего образования / А. С. Головачев и [др.]; под общ. ред. А. С. Головачева. – 3-е изд., испр. – Минск: Новое знание, 2007. – 603 с.

38. Корнілова В. В. Співвідношення змінної та постійної частки заробітної плати/ В. В. Корнілова // Торгівля і ринок України : збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 33. – С. 283-288.

39. Єгоркіна Т. О. Удосконалення системи мотивації праці робітників підприємства / Т. О. Єгоркіна // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць. – 2010. – Т. 1. – С. 235-240.

40. Офіційний веб-портал Євростату (Eurostat) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>.

41. Погорелов И. Н. Экономика и организация труда : монография / И. Н. Погорелов и [др]. – Харьков: Фактор, 2007. – 640 с.

42. Денисюк О. Г. Максимізація вартості підприємства як результат ефективного управління персоналом / О. Г. Денисюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки. – 2016. – № 1 (75). – С. 70-77.

43. Гільорме Т. В. Витрати на персонал підприємства: обліковий аспект / Т. В. Гільорме, Ю. В. Степаненко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 11. – Ч. 2. – С. 71-74.

44. Городянська Л. В. Показники облікової моделі вартісного оцінювання відтворювальних економічних ресурсів / Л. В. Городянська // Формування ринкових відносин : збірник наукових праць. – 2010. – № 23. – С. 495-505.

45. Мандибура В. О. Особливості фінансового забезпечення відтворення робочої сили в умовах ринкової трансформації / В. О. Мандибура // Реформа фінансово-кредитної системи перехідної економіки : збірник наукових праць. – 1997. – С. 371-377.

46. Литвинов А. С. К вопросу определения сущности экономического воспроизводства / А. С. Литвинов // Економіка і організація управління. – 2014. – № 3 (19) – 4 (20). – С. 166-174.

47. Колот А. М. Мотивація персоналу: підручник / А. М. Колот. – Київ: КНЕУ, 2002. – 337 с.

48. Баянова О. В. Возможности управления стимулирующей функцией оплаты труда / О. В. Баянова // Аграрный вестник Урала. – 2012. – № 2 (94). – С. 63-65.

49. Богиня Д. П. Мотивація праці в ринковій економіці : монографія / Д. П. Богиня, Л. І. Долгова, Г. Т. Куліков та [ін]. – Київ: Ін-т економіки НАН України, 1997. – 215 с.
50. Гриньова В. М. Проблеми мотивації праці персоналу підприємства : монографія / В. М. Гриньова, І. А. Грузіна. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 184 с.
51. Денисюк О. Г. Обґрунтування мотиваційних факторів впливу на рівень конкурентоспроможності персоналу підприємств / О. Г. Денисюк // Управління людськими ресурсами: держава, регіон, підприємство : колективна монографія / за заг. ред. Д. П. Мельничука. – Житомир: ЖДТУ, 2015. – С. 267- 277.
52. Доронина М. С. Управление мотивацией : научное издание / М. С. Доронина, Е. Г. Наумик, О. В. Соловьев. – Харьков: Изд. ХЮУ, 2006. – 240 с.
53. Куликов Г. Т. Мотивация труда наемных работников : монография / Г. Т. Куликов. – Киев: Ин-т экономики НАН Украины, 2002. – 339 с.
54. Нижник В. М. Механізм мотивації високопродуктивної праці персоналу підприємств : монографія / В. М. Нижник, О. А. Харун. – Хмельницький: ХНУ, 2011. – 210 с.
55. Салун М. М. Механізм соціально-економічної мотивації працівника : монографія / М. М. Салун, О. В. Майстренко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. – 184 с.
56. Семикіна М. В. Мотивація конкурентоспроможної праці: теорія і практика регулювання : монографія / М. В. Семикіна. – Кіровоград: ПіК, 2003. – 426 с.
57. Череп А. В. Взаємозв'язок мотивації праці і показників ефективності використання персоналу / А. В. Череп // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 1 (139). – С. 117-122.
58. Шапиро С. А. Мотивация и стимулирование персонала / С. А. Шапиро. – М.: ГроссМедиа, 2005. – 224 с.
59. Якимов В. Н. Стимулирование и мотивация труда в организации / В. Н. Якимов // Государство и гражданское общество: политика, экономика, право. – 2014. – № 4. – С. 61-67.
60. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. Т. 1. / за ред. С. В. Мочерного. – Львів: Світ, 2005. – 616 с.

61. Управління трудовим потенціалом : наукове видання / В. С. Пономаренко, В. М. Гриньова, М. М. Салун та [ін]. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2006. – 348 с.
62. Літвінов О. С. Фактори енергоємності продукції промислового підприємства : монографія / О. С. Літвінов. – Одеса: ОДЕУ, 2006. – 242 с.
63. Азрилиян А. Н. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. – 5-е изд. доп. и перераб. – М.: Институт новой экономики, 2002. – 1280 с.
64. Генеза ринкової економіки (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка, економічний аналіз, економіка підприємства, менеджмент, маркетинг, фінанси, банки, інвестиції, біржова діяльність): терміни, поняття, персоналії / за наук. ред. Г. І. Башнянина і В. С. Іфтемічука. – Київ: «Магнолія Плюс», 2004. – 668 с.
65. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. Т. 2. / за ред. С. В. Мочерного. – Львів: Світ, 2006. – 568 с.
66. Сукач О. О. Взаємозв'язок мотивації персоналу та ефективності витрат на оплату праці / О. О. Сукач // Бізнес Інформ. – 2015. – № 6. – С. 154-159.
67. Некипелов А. Д. Популярная экономическая энциклопедия / А. Д. Некипелов. – М.: Большая Российская энциклопедия, 2001. – 367 с.
68. Сукач О. О. Дослідження взаємозалежності мотивації та структури витрат на оплату праці / О. О. Сукач // Структурні трансформації національних економік в глобальному вимірі : матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 6 листопада 2015 р.): – Миколаїв: МНУ ім. В. О. Сухомлинського. – 2015. – С. 133-135.
69. Друкер П. Практика менеджмента: пер. с англ. / П. Друкер. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2002. – 398 с.
70. Фишер С. Экономика. / С. Фишер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи; пер. с англ. Е. Е. Балашова; ред. Г. Г. Сапов. – 2-е изд. – М.: «Дело Лтд», 1998. – 864 с.
71. Костенькова Т. А. Совершенствование организации оплаты и стимулирования труда работников промышленного предприятия / Т. А. Костенькова // Человек и труд. – 2010. – № 1. – С. 29-31.

72. Баянова О. В. Управление затратами на оплату труда по данным управленческого анализа / О. В. Баянова // Известия УрГЭУ. – 2011. – № 2 (34). – С. 125-133.

73. Бочарова Н. О. Стратегія створення ефективних (альтернативних) систем оплати / Н. О. Бочарова // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2012. – № 1 (17), Т. 1. – С. 59-65.

74. Сосненко Л. С. Подходы к организации управленческого учета на малых предприятиях / Л. С. Сосненко, Т. С. Долгих // Управленческий учет. – 2008. – № 1. – С. 27-38.

75. Хеддервик К. Финансово-экономический анализ деятельности предприятий / К. Хеддервик; пер. с англ. Д. П. Лукичева, А. О. Лукичевой; под ред. Ю. Н. Воропаева. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 192 с.

76. Рета М. В. Управління витратами на створення нової продукції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / М. В. Рета. – Харків, 2010. – 16 с.

77. Голов С. Ф. Управлінський облік : підручник / С. Ф. Голов. – Київ: Лібра, 2003. – 704 с.

78. Руденко И. В. Управление затратами: сущность, механизм, подходы / И. В. Руденко, А. А. Бойцова // Вестник Омского университета. Серия «Экономика». – 2010. – № 2. – С. 114-118.

79. Попов О. Управління витратами / О. Попов // Економічна енциклопедія: у 3-х томах. Т. 3. – Київ : Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с.

80. Николаевна О. Е. Классический управленческий учет : учебник / О. Е. Николаевна, Т. В. Шишкова. – М.: Издательство ЛКИ, 2010. – 400 с.

81. Салій М. В. Управління витратами авіакомпаній на організацію електронного документообігу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / М. В. Салій. – Київ, 2010. – 22 с.

82. Череп А. В. Управління витратами підприємств харчової промисловості в ринкових умовах господарювання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. ек. наук : спец. 08.00.04 «Економіка і управління підприємствами (харчова промисловість)» / А. В. Череп. – Київ, 2008. – 38 с.

83. Скригун Н. П. Модель ієрархічної класифікації чинників витрат як інструмент удосконалення управління витратами виробництва / Н. П. Скригун // *Strategiczne pytania swiatowej nauki – 2008 : materialy IV Miedzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji.* – *Przemyśl: Nauka I studia*, 2008. – Т. 2. – S. 57-59.

84. Яковлєв А. І. Удосконалення методичних засад управління витратами на промислових підприємствах / А. І. Яковлєв // *Економіка. Фінанси. Право.* – 2014. – № 7. – С. 17-19.

85. Відоменко О. В. Роль класифікації в процесі управління витратами / О. В. Відоменко // *Наукові праці ОНАЗ ім. О.С. Попова.* – 2003. – № 1. – С. 150-154.

86. Адирова Т. І. Механізм управління витратами промислових підприємств / Т. І. Адирова // *Агросвіт.* – 2012. – № 19. – С. 16-18.

87. Літвінов О. С. Проблеми класифікації видів ефективності та її показників / О. С. Літвінов, К. С. Ненюк // *Науковий вісник. ОНЕУ. Науки: економіка, політологія, історія: збірник наукових праць.* – 2015. – № 7 (277). – С. 45-54.

88. Ясінська А. І. Сутність управління витратами на вітчизняних підприємствах / А. І. Ясінська // *Вісник Національного університету «Львівська політехніка».* – 2007. – № 14 (594). – С. 357-360.

89. Баянова О. В. Формирование учетно-аналитической системы управления затратами на оплату труда : монография / О. В. Баянова; М-во с.-х. РФ, федеральное гос. бюджетное образов. учреждение высш. проф. образования «Пермская гос. с.-х. акад. им. акад. Д. Н. Прянишникова» – Пермь: ИПЦ «ПрокростЪ», 2014. – 312 с.

90. Константинова Т. Л. Сущность и функции управления затратами / Т. Л. Константинова // *Международный научно-исследовательский журнал.* – 2013. – № 3-1 (10). – С. 89-90.

91. Загородній А. Г. Оцінювання ефективності управління витратами машинобудівного підприємства на засадах системного підходу / А. Г. Загородній,

А. І. Ясінська // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – № 623. – С. 332-338.

92. Іванова З. О. Особливості формування системи контролінгу на підприємствах / З. О. Іванова // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 6. – С. 136-141.

93. Родина Л. А. К вопросу о внутреннем контроле в системе управления затратами / Л. А. Родина, О. В. Кучеренко, В. В. Завадская // Вестник Омского университета. Серия «Экономика». – 2013. – № 2. – С. 189-192.

94. Харисова Л. М. Совершенствование управления затратами организации / Л. М. Харисова, Г. Н. Шутько // Актуальные проблемы современной науки: сборник статей Международной научно-практической конференции (24 января 2015 г., г. Уфа): в 2 ч. Ч. 1. – Уфа: Аэтерна, 2015. – С. 124-126.

95. Турило А. М. Управління витратами підприємства : навчальний посібник / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.

96. Портер М. Э. Конкуренция / М. Э. Портер; пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. – 608 с.

97. Іванюк Л. С. Управління витратами як фактор підвищення конкурентоздатності підприємства / Л. С. Іванюк, О. І. Лайко // Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць / ред. М. І. Зверяков; Одеський державний економічний університет. – 2010. – Вип. 38. – С. 265-271.

98. Колісник Г. М. Складові системи управління витратами підприємницьких структур / Г. М. Колісник // Економічний вісник університету. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний ун-т ім. Г. Сковороди». – 2011. – Вип. 17/2. – С. 66-69.

99. Меньшикова М. А. Инновационные методы управления затратами промышленных предприятий / М. А. Меньшикова // Вопросы региональной экономики . – 2012. – № 2 (11). – С. 114-119.

100. Бражникова Л. Н. Функционально-целевой подход к классификации затрат предприятий ЖКХ для целей управления / Л. Н. Бражникова,

А. В. Аллахвердян // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць: у 2-х вип. – 2012. – Вип. 1, Т. 3. – С. 182-189.

101. Гринев Г. В. Взаимосвязь процедур управления затратами / Г. В. Гринев // Вестник ОрелГИЭТ. – 2012. – № 2 (20). – С. 70-72.

102. Игнатьева А. В. Исследование систем управления : учебное пособие / А. В. Игнатьева, М. М. Максимцов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 157 с.

103. Янг С. Системное управление организацией / С. Янг; пер. с англ. – М.: «Советское радио», 1972. – 456 с.

104. Алексеева М. Б. Основы теории систем и системного анализа : учебное пособие / М. Б. Алексеева, С. Н. Балан. – СПб.: СПГИЭУ, 2002. – 55 с.

105. Зайцев А. К. Исследование систем управления : учебное пособие / А. К. Зайцев. – Н. Новгород: НИМБ, 2006. – 123 с.

106. Глущенко В. В. Исследование систем управления : учебное пособие / В. В. Глущенко, И. И. Глущенко. – 2-е изд., перераб. и доп. – Железнодорожный: ООО НПЦ «Крылья», 2004. – 416 с.

107. Галушка В. В. Аналітичне забезпечення в системі управління підприємством / В. В. Галушка // Схід. – 2011. – № 2 (109). – С. 19-22.

108. Алексеев А. Н. Исследование систем управления : учебный курс [Электронный ресурс] / А. Н. Алексеев. – Режим доступа: <http://www.e-college.ru/xbooks/xbook192/book/index/index.html>.

109. Иванова Т. Ю. Теория организации. Краткий курс : учебное пособие / Т. Ю. Иванова, В. И. Приходько. – СПб.: ООО «Питер Принт», 2004. – 273 с.

110. Теория организации : учебник / В. Г. Алиев, В. П. Варфоломеев, Э. А. Варфоломеева и [др.]; под общ. ред. проф. В. Г. Алиева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономика, 2003. – 431 с.

111. Воронцова Г. В. Основные направления адаптации системы управления предприятием в конкурентной среде [Электронный ресурс] / Г. В. Воронцова. – Режим доступа: http://science.ncstu.ru/articles/econom/2010_10/34.pdf/file_download.

112. Чернелевський Л. М., Осадча Г. Г. Управлінський облік на підприємствах харчової промисловості : навчальний посібник / Л. М. Чернелевський, Г. Г. Осадча – Київ: «Пектораль», 2005. – 364 с.

113. Дегтярева О. А. Контроллинг : учебное пособие / О. А. Дегтярева. – Одесса: Пальмира, 2008. – 364.

114. Осипов В.И. Экономика предприятия : учебник / В.И. Осипов. – Одесса: Маяк, 2005.– 720 с.

115. Галиуллин Х. Я., Симонова М. В. Экономико-математическое обоснование типов критериев оценки эффективности труда / Х. Я. Галиуллин, М. В. Симонова // Вестник СамГУ. – 2014. – № 6 (117). – С. 232-238.

116. Голованов А. И. От производительности к эффективности труда / А. И. Голованов // Вестник Томского государственного университета. – 2013. – № 376. – С. 137-141.

117. Гончаров В. М. Концептуальні проблеми та шляхи підвищення ефективності праці в Україні / В. М. Гончаров // Вісник економічної науки України. – 2007. – № 2. – С. 33-36.

118. Додонов О. В. Коригування розміру ФОП підприємства з урахуванням показника «Ефективність праці» / О. В. Додонов // Економіст. – 2007. – № 8. – С. 18-19.

119. Новожилов В. В. Проблемы измерения затрат и результатов при оптимальном планировании / В. В. Новожилов. – М.: Наука, 1972. – 432 с.

120. Чернега І. І. Проблеми визначення понять продуктивності й ефективності праці / І. І. Чернега // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. – 2012. – Економічні науки. – №1 (17). – Т. 2. – С. 239-245.

121. Яковлєв А. І. Визначення соціально-економічної ефективності робочої сили в умовах інноваційного розвитку / А. І. Яковлєв, М. В. Черненко // Економіка України. – 2012. – № 4. – С. 16-24.

122. Буряк В. Г. Оцінка ефективності та продуктивності праці персоналу поштового зв'язку : монографія / В. Г. Буряк, Є. М. Стрельчук, Є. Г. Борисевич, Н. С. Бобровнича. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2009. – 118 с.

123. Галиуллин Х. Я. Методологические подходы к оценке эффективности труда рабочих на предприятиях текстильной промышленности / Х. Я. Галиуллин // Проблемы современной экономики. – 2012. – № 4. – С. 133-136.

124. Галайда Т. О. Соціально-економічна сутність ефективності праці та механізм її управління на підприємстві / Т. О. Галайда, Н. Б. Теницька // Економіка і регіон. – 2009. – № 2 (21). – С. 180-185.

125. Тимчасові методичні рекомендації розрахунку продуктивності праці в цілому в економіці та за видами економічної діяльності. Затверджено Наказом Міністерства економіки України від 26 грудня 2008 р. № 916. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0916665-08>.

126. Котвицький А. А. Удосконалення системи стимулювання праці на ВАТ «Житомирський маслозавод» / А. А. Котвицький // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – № 2(33). – С. 97-99.

127. Алферова С. Б. Обобщенная оценка экономической эффективности трудовых затрат / С. Б. Алферова // Наука ЮУрГУ. Секция экономики, управления и права : материалы 63-й научной конференции / отв. за вып. С. Д. Ваулин; Юж.-Урал. гос. ун-т. – Челябинск: Издательский центр ЮУрГУ, 2011. – Т. 1. – С. 3-5.

128. Ходыревская В. Н. Мотивационная роль заработной платы и ее экономическая эффективность / В. Н. Ходыревская // Вестник Курской государственной сельскохозяйственной академии. – 2012. – № 1. – Т. 2. – С. 36-38.

129. Гамова О. В. Методичні засади кількісної оцінки ефективності оплати праці на промисловому підприємстві / О. В. Гамова // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 3. – С. 125-127.

130. Сукач О. О. Показники ефективності витрат на оплату праці / О. О. Сукач // Науковий вісник. ОНЕУ. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2013. – № 3 (182). – С. 168-176.

131. Сукач О. О. Ефективність витрат на оплату праці як фактор конкурентоспроможності підприємства / О. О. Сукач, О. С. Літвінов // Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2013. – С. 459-470.

132. Сукач О. О. Удосконалення оцінки ефективності оплати праці / О. О. Сукач // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики : матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 26-27 вересня 2013 р.). – Одеса: Атлант, 2012. – С. 148-150.

133. Sukach O. Improving the labour costs efficiency at Ukrainian enterprises [Electronic source] / O. Sukach // CES Working Papers. – 2014. – Vol. VI. – Issue 1. – P. 171-180. – Access: http://www.ceswp.uaic.ro/articles/CESWP2013_VI1.pdf

134. Сукач О. О. Удосконалення оцінювання ефективності праці на промислових підприємствах / О. О. Сукач // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 5 (167). – С. 405-412.

135. Сукач О. О. Вирішення проблем оцінювання ефективності праці на промислових підприємствах / О. О. Сукач // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми і перспективи розвитку підприємництва», присвяченої 85-річчю ХНАДУ (м. Харків, 27 листопада 2015 р.): – Харків: ФОП Крамаренко Ю. М. – 2015. – С. 86-87.

136. Літвінова В. О. Оцінка порівняльної ефективності шляхів підвищення конкурентоспроможності продукції / В. О. Літвінова, Ю. А. Єгупов // Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2013. – С. 141-159.

137. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии / К. Маркс; пер. И. И. Скворцова-Степанова. – М.: Политиздат, 1978. – Т. I. – Кн. I «Процесс производства капитала». – 907 с.

138. Григашкина С. И. Методика оценки эффективности заработной платы / С. И. Григашкина // Вестник Томского государственного университета. – 2009. – № 322. – С. 148-152.

139. Янковой А. Г. Многомерный анализ в системе STATISTICA / А. Г. Янковой – Одесса: Оптимум, 2001.– Вып. 1. – 216 с.

140. Богачев О. С. Дослідження взаємозв'язку продуктивності та оплати праці в Україні / О. С. Богачев // Вісник економічної науки України. – 2009. – № 1. – С. 33-36.

141. Гамова О. В. Формування інноваційних засад управління фондом оплати праці : монографія / О. В. Гамова, Т. О. Пожуєва. – Запоріжжя: ЗДІА, 2011.– 249 с.

142. Криворучко А. С. Комплексна оцінка управління витратами на персонал / А. С. Криворучко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2011. – № 5. – Т.2. – С. 185-189.

143. Швець І. Б. Регулювання продуктивності праці на підприємствах / І. Б. Швець, М. Г. Борейко, Р. С. Распопов // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – Т. 2, № 2. – С. 167-170.

144. Харазішвілі Ю. Прогнозування наявної та оптимальної частки фонду оплати праці у ВВП / Ю. Харазішвілі, Н. Дмитренко // Банківська справа. – 2009. – № 3. – С. 32-46.

145. Мороз Ю. Ю. Облікова політика підприємства в частині формування витрат на робочу силу / Ю. Ю. Мороз // Вісник ЖДТУ. – 2013. – № 1 (63). – С. 155-159.

146. Попова І. А. Систематизація чинників, що впливають на рівень продуктивності праці й заробітної плати / І. А. Попова // Економіка та право. – 2010. – № 1. – С. 115-120.

147. Spearman C. General intelligence objectwely determined and measured / C. Spearman // Amer. J. Psychob. – 1904. – № 15. – P. 201-293.

148. Янковой А. Г. Многомерный анализ в системе STATISTICA / А. Г. Янковой. – Одесса: Оптимум, 2002. – Вып. 2. – 325 с.

149. Блюмин С. Л. Экономический факторный анализ : монография. / С. Л. Блюмин, В. Ф. Суханов, С. В. Чеботарёв. – Липецк: ЛЭГИ, 2004. – 148 с.

150. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия : учебное пособие для вузов / под ред. проф. Н. П. Любушина. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 471 с.

151. Янковой А. Г. Математико-статистические методы и модели в управлении предприятием : учебное пособие / А. Г. Янковой – Одесса: ОНЭУ, ротاپринт, 2014. – 250 с.

152. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры / В. В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 560 с.

153. Янковий О. Г. Оцінка синергетичного ефекту виробничо-фінансових систем на основі детермінованих моделей / О. Г. Янковий, Н. В. Мельник, В. О. Янковий // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2014. – № 1 (72). – С. 189-198.

154. Куликов В. С. Факторный анализ в аудите эффективности использования средств на вознаграждение персонала // Экономический анализ: теория и практика. – 2009. – № 15. – С. 65-72.

155. Сукач О. О. Аналіз взаємозв'язку структури витрат на оплату праці та ефективності праці на підприємствах кабельної промисловості / О. О. Сукач, О. С. Літвінов // Трансформаційні процеси економічної системи в умовах сучасних викликів : монографія / за заг. ред. В. І. Гринчуцького. – Тернопіль: Крок, 2014. – С. 456-466.

156. Сукач О. О. Аналіз впливу факторів ефективності праці на підприємстві / О. О. Сукач // Наука й економіка. – 2014. – Вип. 3 (35). – С. 282-288.

157. Мягких І. М. Перспективні напрями мотивації як засобу підвищення ефективності праці в ринкових умовах України / І. М. Мягких // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 9 (123). – С. 208-216.

158. Ковальов В. М. Мотиваційний механізм як метод управління машинобудівними підприємствами та персоналом / В. М. Ковальов, Ю. В. Яковлева // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2012. – № 2 (27). – С. 210-216.

159. Черненко А. Ф. Корпоративные финансы : учебное пособие / А. Ф. Черненко, А. В. Башарина. – Челябинск: Издательский центр ЮУрГУ, 2012. – 216 с.

160. Сукач О. О. Аналіз ефективності праці в промисловості України / О. О. Сукач // Зовнішні та внутрішні фактори впливу на формування та розвиток економічної системи : збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів, та молодих учених (м. Київ, 22-23 серпня 2014 р.). – К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2014. – С. 87-89.

161. Галиуллин Х. Я., Губейдуллин Х. Х. Классификация факторов, влияющих на эффективность труда рабочих / Х. Я. Галиуллин, Х. Х. Губейдуллин // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2012. – № 8. – С. 139-140.

162. Костюк В. О факторном анализе показателя зарплаторентабельности / В. О. Костюк // Комунальне господарство міст: науково-технічний збірник, присвячений 22-річчю Незалежності України. – 2013. – № 109. – С. 311-315.

163. Костюк В. О. Вивчення впливу трудових чинників на зміну рівня рентабельності праці / В. О. Костюк // Комунальне господарство міст. Серія: Економічні науки: науково-технічний збірник. – 2013. – № 106. – С. 378-382.

164. Янковой А. Г. Индексные модели факторного экономического анализа / А. Г. Янковой // Сучасні технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи : матеріали п'ятої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 26-27 березня 2010 р.). – Одеса: ОНУ, 2010. – С. 272-277.

165. Янковий О. Г. Детерміновані моделі факторного економічного аналізу / О. Г. Янковий // Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону : монографія / за заг. ред. А. З. Підгорного. – Одеса: Атлант, 2012. – С. 125-143.

166. Янковой А. Г. Синергетический эффект факторов рентабельности собственного капитала предприятия / А. Г. Янковой, Ю. А. Чернецкая // Вестник ВГУ. Серия: Экономика и управление. – 2014. – № 1. – С. 149-151.

167. Бондар О. А. Роль економіко-математичних методів ефективного управління підприємством [Електронний ресурс] / О. А. Бондар // Ефективна економіка. – 2013. – № 3. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2072>.

168. Айвазян С. А. Классификация многомерных наблюдений. / С. А. Айвазян, З. И. Бежаева, О. В. Староверов. – М.: Статистика, 1974. – 365 с.
169. Егупов Ю. А. Повышение корректности многомерных оценок в процессе формирования производственной программы предприятия / Ю. А. Егупов // Економічні інновації : збірник наукових праць. – 2009. – Вип. 38. – С. 68-80.
170. Єгупов Ю. А. Таксономічний аналіз як інструмент інтерактивної оптимізації виробничої програми м'ясопереробного підприємства / Ю. А. Єгупов // Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Економічні науки. – 2011. – № 4. – С. 113-118.
171. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях: методы таксономии и факторного анализа / В. Плюта; пер. с пол. В. В. Иванова. – М.: Статистика, 1980. – 151 с.
172. Янковий О. Г. Латентні ознаки в економіці : монографія / О. Г. Янковий. – Одеса: Атлант, 2015. – 168 с.
173. Осовська Г. В. Економічний словник / Г. В. Осовська, О. О. Юшкевич, Й. С. Завадський. – К.: Кондор, 2006. – 356 с.
174. Trion R. G. Cluster Analysis / R. G. Trion. – London: Ann Arbor Edwards Bros, 1939. – 139 p.
175. Sneath R. R. A Principle of Numerical Taxonomy / R. R. Sneath, P. H. Sokal. – San Francisco, 1963. – 386 p.
176. Дюрэн Б. Кластерный анализ / Б. Дюрэн, П. Оделл; пер. с англ. Е. З. Демиденко; под ред. А. Я. Боярского. – М.: Статистика, 1977. – 128 с.
177. Факторный, дискриминантный и кластерный анализ / Дж.-О.Ким, Ч. У. Мьюллер, У. Р. Клекка [и др.]; пер. с англ.; под ред. И. С. Енюкова. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 215 с.
178. Голіков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. П. Голіков. – 2-ге вид. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2006. – 144 с.

179. Пістунов І. М. Кластерний аналіз в економіці : навчальний посібник / І. М. Пістунов, О. П. Антонюк, І. Ю. Турчанінова. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2008.– 84 с.

180. Пономаренко В. С. Багатовимірний аналіз соціально-економічних систем : навчальний посібник / В. С. Пономаренко, Л. М. Малярець. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. – 384 с.

181. Чимшир В. И. Кластерный анализ как метод содержательного сравнения схожести проектов / В. И. Чимшир // Вестник Нац. техн. ун-та «ХПИ»: сб. науч. тр. Темат. вып.: «Новые решения в современных технологиях». – 2011. – № 33. – С. 123-128.

182. Дубров А. М. Многомерные статистические методы : учебник / А. М. Дубров, В. С. Мхтирян, Л. И. Трошин. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 352 с.

183. Калинина В. Н. Введение в многомерный статистический анализ : учебное пособие / В. Н. Калинина, В. И. Соловьев. – М.: ГУУ, 2003. – 66 с.

184. Мандель И. Д. Кластерный анализ / И. Д. Мандель. – М.: Финансы и статистика, 1988. – 176 с.

185. Тихомиров Н.П. Методы эконометрики и многомерного статистического анализа : учебник / Н. П. Тихомиров, Т. М. Тихомирова, О. С. Ушмаев . – М.: Экономика, 2011. – 647 с.

186. MacQueen J. Some methods for classification and analysis of multivariate observations, in Proceedings of the Fifth Berkeley Symposium on Mathematical Statistics and Probability / J. MacQueen // Berkeley: U. California Press, 1967. – Vol. 1. – P. 281-297.

187. Hartigan J. A. Clustering Algorithms / J. A. Hartigan // New York: Wiley, 1975. – 386 p.

188. Мармоза А. Т. Теорія статистики : навчальний посібник. / А. Т. Мармоза. – 2-ге вид. перероб. та доп. – Київ: «Центр учбової літератури», 2013. – 592 с.

189. Литвин Б. М. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Б. М. Литвин, М. В. Стельмах. – Київ: «Хай Тек Прес», 2008. – 336 с.

190. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учебный курс / И. А. Бланк. – 2-е изд., переработ. и дополн. – Киев: Эльга, Ника-Центр, 2005. – 656 с.
191. Ковалев В. В. Финансовый менеджмент : теория и практика / В. В. Ковалев. – 2 изд., переработ. и дополн. – М.: ТК Велби, Изд-во «Проспект», 2007. – 1024 с.
192. Орлов О. А. Маржинальная прибыль в экономических расчетах на промышленных предприятиях : монография / О. А. Орлов, Е. Г. Рясных. – 2-е изд., переработ. и дополн. – Київ: Освіта України, 2011. – 192 с.
193. Рахимов Т. Р. Финансовый менеджмент : учебное пособие / Т. Р. Рахимов. – Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2012. – 264 с.
194. Финансовый менеджмент: теория и практика / под. ред. Е. С. Стояновой. – 6-е изд. – М.: Изд-во «Перспектива», 2010. – 656 с.
195. Янковий В. О. Антикризове управління підприємством на основі аналізу беззбитковості / В. О. Янковий, В. В. Куперман // Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць / ред. М. І. Зверяков; Одеський державний економічний університет. – 2009. – Вип. 36. – С. 221-227.
196. Ван Хорн Дж. К. Основы финансового менеджмента / Дж. К. Ван Хорн, Дж. М. Вахович мл. – 12-е изд.; пер. с англ. – М.: ООО ИД «Вильямс», 2008. – 1232 с.
197. Трясцин М. М. Обеспечение роста эффективности использования затрат на оплату труда в промышленном производстве / М. М. Трясцин, О. В. Баянова // Аграрный вестник Урала. – 2012. – № 4 (96). – С. 92-93.
198. Финансовый менеджмент : учебное пособие / под ред. проф. Е. И. Шохина. – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2004. – 408 с.
199. Міхов Л. І. Удосконалення системи стимулювання праці робітників / Л. І. Міхов // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 2 (22). – С.89-94.

200. Сукач О. О. Використання маржинального підходу в управлінні витратами на оплату праці / О. О. Сукач // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – 2015. – № 3 (10). – С. 78-86.

201. Ford H. My life. My achievements / H. Ford – Detroit, 1925. – 116 p.

202. Пахомова С. В. Аналіз стану машинобудівних підприємств України та можливості стратегії їх розвитку / С. В. Пахомова // Прометей.– 2009.– № 3(29).– С. 155-159.

203. Финансовый портал «Минфин» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://minfin.com.ua/taxes/-/normdoc/kved2010.html>.

204. Сукач О. О. Проблеми оцінки ефективності праці на промислових підприємствах / О. О. Сукач // Формування інноваційної економіки: світовий досвід та вітчизняні реалії : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Херсон, 12-13 грудня 2014 р.) / ред. кол.: К. С. Шапошников [та ін.]. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С 105-107.

205. Сукач О. О. Аналіз ефективності витрат на заробітну плату на промислових підприємствах / О. О. Сукач // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 26-27 березня 2015 р. – Дніпропетровськ: Середняк Т. К., 2015. – С. 200-202.

206. Офіційний веб-сайт річної звітності емітентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua>.

207. Валеев Н. Н. Теория и практика эконометрики : учебное пособие / Н. Н. Валеев, А. В. Аксянова, Г. А. Гадельшина. – Казань: Изд-во Казан. гос. технол. ун-та; 2010.– 302 с.

208. Сукач О. О. Резерв росту продуктивності праці на підприємствах кабельної промисловості / О. О. Сукач // Економіка та сучасний менеджмент: теоретичні та практичні аспекти : збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції: у 2-х частинах (м. Одеса, 15-16 серпня 2014 р.). – Одеса: ЦЕДР, 2014. – Ч. 2. – С. 40-43.

209. Сукач О. О. Факторний аналіз показника зарплатовіддачі на підприємстві / О. О. Сукач // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: «Економічні науки». – 2014. – Вип. 6. – Ч. 3. – С. 158-161.

210. Сукач О. О. Проблеми підвищення ефективності праці на промислових підприємствах / О. О. Сукач // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики : матеріали третьої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18-19 вересня 2014 р.). – Одеса: Атлант, 2014. – С. 115-116.

211. Свідрик Т. Методи аналізу витрат: переваги та недоліки використання в системі діагностування / Т. Свідрик // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 1 (34). – С.120-126.

212. Тарасенко Н. І. Інтегрована концепція управління витратами підприємства / Н. І. Тарасенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: «Економічні науки». – 2015. – Вип. 13. – Ч. 4. – С. 84-87.

213. Живець А. М. Розвиток методів управління витратами / А. М. Живець // Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. – 2014. – Вип. 5 (10). – С. 115-125.

214. Потій В. З. Теоретичні підходи до управління витратами підприємства / В. З. Потій, Г. П. Куліш // Формування ринкової економіки: науковий збірник. – 2013. – Вип. 29. – С. 357-370.

215. Офіційний веб-сайт ПАТ «Одеський завод по випуску ковальсько-пресових автоматів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cupra.ua/>.

216. Сукач О. О. Вплив структури витрат на оплату праці на ефективність діяльності підприємства / О. О. Сукач // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики : матеріали четвертої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 вересня 2015 р.). – Одеса: Атлант, 2015. – С. 246-248.